

איסור מום הותר ממכללו באכילת הכהנים בחטאת העוף.
 מסיקה הגמרא: ואלא פריך הכי על הלימוד מבעל מום ויוצא דופן,
 מה להצד השוה שבהן שכן מומין ניכר, שהרי מום גלוי לכל, וכן
 יוצא דופן יש לו קול והכל יודעים שכן נולד, אך וכי תאמר במריפה
 שאסורה למזבח, הלא יתכן שהיא מותרת שכן יש טריפה שאין
 מומה ניכר לכל, כגון טריפה בבני מעיים. משום הכי איצטרך קרא
 לפסול טריפה למזבח.

הגמרא מקשה ממה שמצינו מקורות אחרים לפסול טריפה: וכי פסול
 מריפה מהקא (מ'מן הברק) נפקא, הלא מהתם נפקא, ממה שנאמר
 ביחזקאל (מה טו) 'ממשקה שן ארל', שאין מקריבים למזבח אלא מן
 הדבר המותר ל'שן ארל' באכילה, ומכאן יש לפסול גם טריפה
 שאסורה באכילה.

עוד מקשה הגמרא: מדוע צריך ללמוד פסול טריפה מ'מן הברק',
 הלא ממה שנאמר במעשר בהמה (ויקרא כו לב) 'בל אשר יעבור תחת
 השבת' נפקא, פריט למריפה שאינה נחשבת כעוברת תחת השבת
 משום שאין לה חיות ואינה עוברת בבריאות, שהיא פסולה למזבח.

מתרצת הגמרא, צריכי כל כתובים אלו, משום דאי 'ממשקה
 ישראל' בלבד הוה אמינא למעוטי מכתוב זה רק היבא דלא היתה
 לה לטריפה שעת הכושר, וכגון שכבר במעי אמה נטרפה ומעולם
 לא היתה כשירה, דומיא דערלה וכלאי הפרי שבתחילת הכתוב
 האמור שמתחילתם אסורים. אבל אם היתה לה שעת הכושר וכגון
 שנטרפה לאחר לידתה, אימא שתתבשר למזבח. על כן כתב רחמנא
 'בל אשר יעבור', ללמדנו שגם כשהיתה לה שעת הכושר פסולה
 למזבח. ואי כתב רחמנא רק 'בל אשר יעבור', הוה אמינא למעוטי
 רק היבא דקודם נטרפה ורק לבסוף הקדישה למזבח, דומיא
 דמעשר בהמה שבו נאמר הכתוב, שכן התמעטה שם ממעשר בהמה
 שכבר נטרפה. אבל אם הקדישה בריאה ורק לבסוף נטרפה,
 דבעינא דאקדישה הנה הויה – שבזמן שהקדישה עדיין היתה
 ראויה למזבח. אימא שתתבשר למזבח. על כן כתב רחמנא 'מן
 הברק', ללמדנו שגם באופן זה נפסלה להקריבה. נמצא שצריכי כל
 הכתובים האמורים.

משנה

אחד מנחת חומא ואחד כל המנחות, שקמצינן אחד מן הפסולים
 לעבודה, כגון זר, אוני, טבול יום, מחוסר פגרים, מחוסר כפודים,
 כהן שלא רחץ ידיו ורגליו, ערל, טמא, יושב, עומד על גבי בלים
 או על גבי בהמה או על גבי רגלי חבירו, פסול – המנחות פסולות.
 וכן אם קמין ביד שמאל פסול.

בן בתיא אומר, אין המנחה נפסלת בכך, אלא יחיד את הקומץ
 לכלי ויחזור ויקמין בימין.

אם קמין ועלה בידו עם הקומץ צרור ו-אבן, או נרגר מלח או
 קורט של לבונה הנתונה על המנחה, פסול – קמיצתו פסולה, מפני
 שאמרו חכמים, הקומץ היתר והחסר פסול. ששיעור הקומץ הוא
 מלא קומצו של הכהן, ואם קמץ פחות משיעור או יותר ממנו
 הקמיצה פסולה, וכשהתערב בקומץ דבר אחר מלבד הקמח הרי
 נחסר משיעור הקומץ כנגד דבר זה.
 ואיהו הקומץ היתר פסול, שקמצינן מבורץ – מלא וגדוש. והקומץ
 החסר, שקמצינן בראשי אצבעותיו בלבד, ולא כופף את האצבעות
 על כף היד, אלא קמץ על ידי שקיפל את אצבעותיו.

נמרא

שואלת הגמרא: למה לי למיתנא אחד מנחת חומא ואחד כל
 המנחות, ליתני 'כל המנחות שקמצינן זר ואוני וכו' פסול' ותו לא.
 משיבה הגמרא: לשיטת רבי שמעון איצטרך לומר שגם במנחת
 חומא נהגים פסולים אלו. דתניא, אמר רבי שמעון, בדין הוא
 שתהא מנחת חומא מעוניה שמן ולבונה כשאר מנחות, כדי שלא
 יהא חומא נשכר לחסוך את דמיהם. ומפני מה אינה מעוניה שמן
 ולבונה, כדי שלא יהא קרבנו של החומא מהודר.
 וכמו כן בדין הוא שתהא חמאת חלב מעוניה נככים כשאר קרבנות,

מה לכלאים בבדי כהונה שכל מצותו בכהן, שהרי כשרים רק
 כשעשויים מצמר ופשתים יחדיו, ואין להוכיח מהם לשאר איסורי
 הדיוט שיהיו מותרים לגבוה.

רב שישא בריה דרב אידי אמר בביאור דברי הברייתא המצריכה
 דרשה לפסול טריפה למזבח, משום דאיבא למימר שאמנם מדבר
 אחד בלבד אי אפשר להוכיח שיתכן להתיר טריפה למזבח, אך
 ליתר דיינא ותייתי – יחזור דין זה וילמד בדרך 'מה הצד' המשותף
 משני דברים. שכן יש להוכיח ממליקה, שאפילו שהיא אסורה
 להדיוט היא מותרת לגבוה, ואם תפרוך 'מה למליקה שכן קדושתה
 אופרתה' יש להשיב חלב ודם יוכיחו, שאפילו שלא המעשה
 שמקדש אותם לגבוה אוסר אותם להדיוט, מכל מקום הם מותרים
 לגבוה. ואם תפרוך 'מה לחלב ודם שכן פאים מקלל בהמה של
 היתר, יש להשיב מליקה תוכיח שאפילו שהעוף שנמלק אסור כולו
 להדיוט, מכל מקום הוא מותר לגבוה. ויחזר הדין – ושוב חזרת
 הפירכא ממליקה ושוב יש להשיב חלב ודם יוכיחו, וחזר חלילה. לא
 ראי זה בראי זה ולא ראי זה בראי זה – אין תכונתו של זה כתכונתו
 של זה, ומכל מקום הצד השוה שבהן שהם אסורין להדיוט ומותרין
 לגבוה, ואם כן אף אני אביא מריפה, שאף על פי שהיא אסורה
 להדיוט תהא מותרת לגבוה.

ותרת הגמרא: מה להצד השוה שבהן (במליקה וחלב ודם) שכן כל
 מצותה של עבודתם היא בכהן, ואפשר לקיימה רק בדבר שהוא
 אסור להדיוט. מה שאין כן בטריפה.

אלא אמר רב אשי, אין לפסול טריפה בקל וחומר, משום דאיבא
 למימר מעיקרא דדינא פרכא – שקל וחומר זה מופרך מעיקרו, שכן
 מהיבא קא מיתית לה – מנין באת לדורשו, מפעל מום, מה לפעל
 מום שכן עשה בו הכתוב את דין הכהנים המקריבין בדין הקרבנות
 הקריבין, שכשם שקרבן בעל מום פסול כך כהן בעל מום פסול
 לעבודתו. אבל טריפה שאינה פוסלת בבחן יתכן שאף אינה פוסלת
 את הבהמה.

אמר ליה רב אחא סבא לרב אשי, יוצא דופן יוכיח, שלא עשה
 בו מקריבין בקריבין, שכן רק בקרבן נאמר פסול זה ולא בבחן
 המקריב, והוא מותר להדיוט לאכילה ואסור בהקרבה לגבוה, ואם
 כן יש ללמוד ממנו בקל וחומר על טריפה האסורה להדיוט שכל שכן
 שהיא אסורה לגבוה. ואם תפרוך 'מה ליוצא דופן שכן אינו קדוש
 בכבודו, מה שאין כן בטריפה שקדושה בבכורה, יש להשיב פעל
 מום יוכיח, שאפילו שנוהג בו דין בכורה וניתן לכהנים מכל מקום
 אסור למזבח. ואם תפרוך, מה לפעל מום שכן עשה בו מקריבין
 בקריבין, יש להשיב יוצא דופן יוכיח. ויחזר הדין, לא ראי זה בראי
 זה ולא ראי זה בראי זה, ומכל מקום הצד השוה שבהן שהם
 מותרים להדיוט ואסורים לגבוה. ואם כן יש ללמוד מהם שכל שכן
 מריפה שאסורה להדיוט תהא אסורה גם לגבוה.

השיבו רב אשי: מה לפרוך, מה להצד השוה שבהן (ובבעל מום
 ויוצא דופן) שכן לא הותרו מכללן בשום מקום, וכי תאמר גם
 במריפה שהותרה מכללה בעוף קדשים שדינו במליקה שגם היא
 אסורה למזבח.

אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי, מריפה שהותרה מכללה
 מאי היא, והיכן מצינו בה שניתר איסורה. אילימא שהותרה
 במליקה דעולת העוף לגבוה, הלא פעל מום נמי בעופות אשתרין
 אשתרי ו-הותרו מכלל איסורי לגבוה בעופות. שכן יש דין תמות
 וזכרות רק בבהמה, שאינה כשירה למזבח אלא כשאינה בה מום, ויש
 קרבנות בהמה שאינם באים אלא מזכרים, ואולם אין דין תמות
 וזכרות בעופות, וגם עוף בעל מום נהנה כשרים להקרבה. אלא
 ודאי בנותן למליקה דחמאת העוף, שהותרה מכלל איסור טריפה
 ונאכלת לפניהם, ועל כן אי אפשר ללומדה מבעל מום ויוצא דופן,
 שכן לא מצינו בהם שהותרו מכללם לענין אכילת כהנים, שהרי
 מעולם לא נאסרו באכילה. אך גם זו אינה פירכא, שהרי הפהנים
 משולחין גבוה קא וכו באכילתם שהיא כהקרבה לגבוה, וכשאוכלים
 בעל מום בחטאת העוף נותר באכילתם איסור מום לגבוה. ואם כן
 שוב אין לפרוך מה לטריפה שהותרה מכללה במליקה, שהרי גם

58 שקמיצה פסולה נחשבת כמי שאינה, הרי זה כמו קודם הקמיצה,
 59 ועדיין אפשר להשלימה על ידי קמח אחר.
 60 דוחה הגמרא תירוץ זה: **א' הָכִי מְדוּעַ** אומרת המשנה **בְּפִי תִּירָא**
 61 **אוֹמֵר יְחִוּר וְיַחֲזוּר וְיִקְמוּץ בְּיָמִין**, הרי כשאין הקומץ בעין שוב אי
 62 אפשר להחזירו לכלי, אלא **בְּפִי תִּירָא אוֹמֵר יְחִוּר וְיַחֲזוּר** קמח אחר
 63 מתוך ביתו וימלאנו ויחזור ויקמוץ בְּיָמִין מִבְּעֵי לֵיהּ לתנא של
 64 המשנה לומר בביאור שיטת בן בתירא.
 65 הגמרא חוזרת בה מתירוצה הקודם, ומפרשת את דברי רב באופן
 66 אחר: **ב' קָא אָמַר רַב** ז"ר שקמץ יחזיר, **לְפִי** שיטת בן בתירא אמר
 67 כן, אך לשיטת חכמים אכן לא תועיל החזרת הקומץ לכלי.
 68 מקשה הגמרא: הלא **פְּשִׁימָא** שלדעת בן בתירא מועילה החזרת
 69 הקומץ שנקמץ על ידי זר, כשם שהיא מועילה לקומץ בשמאל,
 70 ומדוע הוצרך רב להשמיענו דבר זה.
 71 מתרצת הגמרא: מהו **דְּתִימָא**, עד פֶּאן לא קָא מְכַשֵּׁר בְּפִי תִּירָא
 72 את המנחה על ידי החזרת הקומץ אֵלָּא כשנקמצה **בְּשִׁמְאָל**, משום
 73 שמצאנו הכשר בעבודת שמאל ביום הכיפורים, שכן הכוון הגדול
 74 שנכנס לקודש הקדשים נוטל את מוחת הגחלים בימינו ואת כף
 75 הקטורת בשמאלו, אֵבָל בקומץ שנקמץ **בְּשִׁמְאָל** פְּסוּלִין לא תועיל
 76 החזרתו לכלי, משום שאין להם הכשר בשום מקום. **קָא מְשַׁמַּע לָן**
 77 רב, שלדעת בן בתירא מועילה החזרת הקומץ בכל הפסולים, ולא רק
 78 בקמיצה בשמאל.
 79 שואלת הגמרא: **מַאי שְׁנָא** מנחה שנקמצה **בְּשִׁמְאָל** שלדעת בן
 80 בתירא אפשר להחזיר את הקומץ ולחזור ולקומצו משום **דְּאִשְׁכְּחַן**
 81 (שמצאנו) **לָהּ הַכְּשִׁירָא** בעבודת יום הכיפורים, הלא עבודה זר נְמִי
 82 אִשְׁכְּחַן **לָהּ הַכְּשִׁירָא** בְּשִׁחִיטָה, שכן שחיטה כשירה בור. ואם כן
 83 מדוע הוצרך רב להשמיענו שגם בקמיצה זר אמר בן בתירא את
 84 דבריו.
 85 מתרצת הגמרא: **שְׁחִיטָה לָאו עֲבֻדָּה הִיא**, ועל כן היא כשירה
 86 בזר, אבל בעבודה לא מצאנו שום הכשר בזר, ועל כן יתכן
 87 שקמיצת זר פוסלת לגמרי את המנחה ואף החזרת הקומץ לא
 88 תועיל להכשירה.
 89 מקשה הגמרא על תירוץ זה: וכי שחיטה היא לא עבודה, וְהָאֵמַר רַבִּי
 90 **וְיָרָא אָמַר רַב**, שְׁחִיטַת פְּרָה אדומה בְּזֶר פְּסוּלָה, וְאָמַר רַב עֲלֵהּ,
 91 שהיא פסולה משום ש'אֶלְעֹזֵר' ו'חֹקֵה' בְּתֵיבָה. שכן נאמר (במדבר
 92 יט א) וַתִּתֶּם אֹתָהּ אֶל אֶלְעֹזֵר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא אֹתָהּ אֶל מַחוּץ לַמִּזְבֵּחַ
 93 וְשָׁחַט אֹתָהּ לְפָנָיו, וכן נאמר בה (שם ט כא) וְהִזְיָה לָהֶם לְחֹקֵת עוֹלָם,
 94 וכל מקום שנאמר בו 'חוקה' כל הפרטים שנאמרו בו מעבבים, ועל כן
 95 אין כשירה שחיטתה אלא על ידי כהן כאלעזר. ומאחר שמצינו
 96 שכהונה מעכבת בשחיטת פרה אדומה, מוכח ששחיטה היא עבודה.
 97 מתרצת הגמרא: **שְׁאִנֵּי** שחיטת פְּרָה אדומה, שטעם פסול שחיטתה
 98 בזר אינו משום שהיא עבודה, דְּהִרִי קַדְשֵׁי בְּדָק תְּפִילָה הִיא ואינה
 99 קדושה בקדושת מזבח, ובין כך אין שייכת בה עבודת הקרבנות. אלא
 100 בהכרח גזירת הכתוב היא, שאפילו שחיטה עבודה היא טעונה
 101 כהונה, ואם כן אין להוכיח ממנה לכל שחיטת קדשים שהיא עבודה.
 102 תמחה הגמרא על תירוץ זה: **וְלֹא כָל דְּבָן** (כל שכן) הוּא, הלא אם
 103 קַדְשֵׁי בְּדָק תְּפִילָה כמו פרה אדומה פְּעוּ (צריכים) פְּהוּנָה משום
 104 שנתנה התורה לשחיטתם דין עבודה אפילו שאין שייך בהם ענין
 105 עבודה, וכי יתכן לומר שקַדְשֵׁי מִזְבֵּחַ לא פְּעוּ פְּהוּנָה ולא תיחשב
 106 שחיטתם כעבודה. ואם כן אין לומר ששחיטה כשירה בזר משום
 107 שאינה עבודה, אלא בהכרח הוא משום שהכשירה התורה עבודה זו
 108 גם בזר, ולפי זה שוב חוזרת הקושיא האמורה למקומה, הלא כמו
 109 שמצינו בשמאל שהכשירה תורה פסול זה בעבודת יום הכיפורים,
 110 כמו כן הכשירה תורה פסול ירות בעבודת שחיטה.
 111 מתרצת הגמרא: **אָמַר רַב שִׁישְׁא בְּרִיהּ דְּרַב אִידִי**, לעולם שחיטה
 112 אינה עבודה, וגזירת הכתוב שנאמרה בשחיטת פרה בזר שהיא
 113 פסולה אינה משום שנתנה לה התורה דין עבודה, אלא גזירת הכתוב
 114 בעלמא היא שלא תהיה כשירה אלא בכהונה, מִיָּדִי דְּהָהוּ (כמו

1 כדי שְׁלֵא יְהֵא הוּמָא נְשַׁבֵּר להקל עליו יותר מבשאר מנחות ולחשוך
 2 לו את דמי הנסכים, וּמַפְגֵּי מָה אֵינָה טְעוּנָה נסכים, כדי שְׁלֵא יְהֵא
 3 קַרְבְּנוּ מְהוּדָר.
 4 מסיקה הגמרא את תשובתה: אילו היתה המשנה שונה בסתם 'כל
 5 המנחות' סְלָקָא דְעָתָה אִמְיָנָא, הוּאִיל וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בקרבנות
 6 חוטא שרצון התורה הוא שְׁלֵא יְהֵא קַרְבְּנוּ של החוטא מְהוּדָר, על
 7 כן בִּי קָמְצִי לָהּ פְּסוּלִין נְמִי תִתְבַּשֵּׁר, ורק שאר מנחות נפסלות על
 8 ידי קמיצת פסולים. **קָא מְשַׁמַּע לָן** – על כן הוצרכה המשנה
 9 להשמיענו, שבין מנחת חוטא ובין שאר המנחות שנקמצו על ידי
 10 פסולים נפסלות.
 11 מקשה הגמרא: **א' הָכִי הָתָם נְמִי לִיתָנִי** אם כן גם במשנה בזבחים
 12 המפרטת את הפסולים לקבלת דם זבחים, היה לה להוסיף **אֵתְהוּ**
 13 **תַּפְּסַת חֶלֶב וְאַחַר כָּל הַזְּבָחִים שְׁקַבְּלוּ דָמֵן זֶר וְאוּגוֹן** וכו' פסולים/
 14 **וְלִמָּא שְׁרַבִּי שְׁמַעוֹן אֶצְטְרִיךְ** להשמיענו שגם קרבן חוטא נפסל על
 15 ידי קבלת פסולים, ואפילו שרצון התורה שלא יהיה מְהוּדָר, ומדוע
 16 שנתה בסתם 'כל הזבחים' ותו לא. **אֵלָּמָּא** – אלא מוכח משם, דְּבִינָן
 17 **דְּתִנָּא לֵיהּ** 'כל הזבחים' **וְלֹא קָתְנִי** 'חזין מחטאת חלב', בּוּלְהוּ זבחים
 18 בלא יוצא מן הכלל **מִשְׁמַע**, ואין צורך לפרש שהוא הדין לחטאת,
 19 ואם כן **הָכָא נְמִי בִּינוּ דְּתִנָּא** 'כל המנחות' **וְלֹא קָתְנִי** 'חזין ממנחת
 20 חוטא', בּוּלְהוּ מנחות **בְּמִשְׁמַע**, ולמה הוצרכה המשנה לפרש שהוא
 21 הדין למנחת חוטא.
 22 מתרצת הגמרא: **אֶצְטְרִיךְ** המשנה להוסיף 'אחד מנחת חוטא', אפילו
 23 ש'כל המנחות' כולל גם מנחת חוטא. שכן **סְלָקָא דְעָתָה אִמְיָנָא**,
 24 **הוּאִיל וְאוֹקִימָנָא לְרִישָׁא** – מאחר שהעמדנו את המשנה הקודמת
 25 הסוברת שפסול שלא לשמה נאמר גם במנחות דְּלֹא בְּשִׁיטַת רַבִּי
 26 **שְׁמַעוֹן** הסובר שפסול זה נאמר רק בזבחים כמבואר לעיל (ב), אם כן
 27 מסתבר שהִסְפִּיא (משנתינו) נְמִי סוברת דְּלֹא בְּשִׁיטַת רַבִּי שְׁמַעוֹן
 28 הסובר שרצון התורה הוא שלא יהיה קרבן החוטא מְהוּדָר, ולשיטתו
 29 תהיה מנחת חוטא כשירה גם על ידי פסולים. **קָא מְשַׁמַּע לָן** שגם
 30 לשיטת רב שמעון מנחת חוטא שנקמצה על ידי פסולים פסולה.
 31 הגמרא דנה האם מועילה החזרת הקומץ לכלי לאחר קמיצה פסולה:
 32 **אָמַר רַב**, זֶר שְׁקַמֵּץ את המנחה, יְחִוּר את הקומץ לכלי המנחה,
 33 ואחר כך יחזור כהן כשר ויקמוץ, ובכך תחזור המנחה להכשרה.
 34 מקשה הגמרא: **וְהָא אֲנִי פְּסִל' תִּנְן** – והרי שנינו במשנתינו שפסול
 35 שקמץ את מנחה פסול אותה, ומשמע מלשון זו שהמנחה פסולה
 36 לגמרי, ושוב אין לה תקנה.
 37 מתרצת הגמרא: **מַאי פְּסִל'**, פְּסִל את המנחה עד שִׁיחִוּר אליה את
 38 הקומץ, אך לאחר מכן היא חוזרת להכשרה.
 39 דוחה הגמרא תירוץ זה: **א' הָכִי תִּינְנוּ בְּפִי תִּירָא** – אם אכן גם לדברי
 40 חכמים מועילה החזרת הקומץ לכלי, נמצא ששיטתם היא כשיטת בן
 41 בתירא הסובר שאם קמץ בשמאל יחזיר את הקומץ ויחזור ויקמוץ
 42 בימין, והרי מדברי המשנה משמע שבן בתירא בא לחלוק על חכמים.
 43 מתרצת הגמרא: **א' דְּאִיתֵיהּ** (אם ישנו) **לְקוּמֵץ בְּעֵינֵיהּ** ועדיין הוא
 44 קיים **לֹא פְּלִיגי רַבְּנֵי עֲלֵיהּ דְּבִן בְּתִירָא**, ולדברי הכל אפשר להחזירו
 45 ולקמוץ שוב, **בִּי פְּלִיגי** באופן דְּחָסֵר קוּמֵץ זה וכבר איננו קיים. דְּרַבְּנֵי
 46 סְבָרִי שאם נחסר מקמח המנחה לאחר שהתקדשה בכלי שרת, **לֹא**
 47 **יָבִיא** קמח אחר מתוך ביתו וימלאנו לכלי להשלים את המנחה
 48 לשיעורה הראוי. שכן דורשת הברייתא להלן (ט) ממה שנאמר (ויקרא
 49 ב) 'והותרת מן המנחה', פרט למנחה חסרה שהיא פסולה. וסוברים
 50 חכמים שקידוש הכלי קובע את המנחה, ומאותה עשה שוב אי אפשר
 51 לשנותה ולצרף אליה סולת אחרת. לפיכך מנחה שנקמצה בפסול
 52 והקומץ כבר איננו בעין פסולה, שכן נחסר משיעורה כשיעור קומץ
 53 זה ואי אפשר להשלימו בקמח אחר. ובן בתירא **סָבַר**, איף לאזר
 54 שנחסר שיעור המנחה על ידי הקמיצה הפסולה, אפשר לתקנה על
 55 ידי שְׁבִיבָא קמח אחר מתוך ביתו וימלאנו לכלי כדי להשלים את
 56 המנחה לשיעורה הראוי. שכן לשיטתו הקמיצה קובעת את המנחה
 57 ולא קידוש הכלי, ועד הקמיצה עדיין אפשר להוסיף עליה. ומאחר

שישנה) הלכה אמראות ננעים, דבודאי לאו עבודה ננהו, ואף על פי כן גזירת הכתוב היא דבעי פהונה.

שוב מקשה הגמרא: ונלף לשיטת בן בתירא הכשר זר מבמה, שהרי כשם שלשיטתו קמיצת שמאל אינה פוסלת את המנחה משום שיש לשמאל הכשר ביום הכיפורים, כמו כן אין לה להפסל בקמיצת זר משום שיש לו לזר הכשר בבמה, ותועיל החזרת הקומץ לכלי ויחזור כשר ויקמצנה. ואם כן מדוע הוצרך רב להשמיענו שלשיטת בן בתירא מועילה החזרת הקומץ בקמיצת זר. וכי תימא מבמה לא ילפינו, משום שבזמן הכשר עבודת רעים בבמות עדיין לא נבדלו אהרן וזרעו משאר ישראל לעבודה, ועל כן היתר זר באותה שעה אינו נחשב לדבר שהוכשר מכלל איסורו, והרי אי אפשר לומר כן, דהתניא, מנין לדבר שנפסל בפסול יוצא, כגון אימורי חטאת ואברי עולה שיצאו מחוץ למחיצות העזרה, שאם עלה על גבי המזבח שוב לא ירד ממנו, שהרי יוצא כשר בבמה, וכל דבר שיש לו הכשר בבמה, אפילו שהוא פסול במקדש מכל מקום אם עלה לא ירד. והרי טעם מה שאין פסול יוצא בבמה הוא משום שאין לה קלעים (מחיצות) ואין שייכת בה מציאות של יציאה מחוץ למחיצותיה, ואף על פי כן אנו למדים ממנה גם למקדש שיוצא שעלה לא ירד. ואם כן יש ללמוד מבמה גם לענין זרות, שאין קמיצת זר פוסלת את המנחה, ואפילו שסיבת הכשר זר בבמה היא משום שבאותה שעה עדיין לא נאמר דין כהונה בעבודה.

מתרצת הגמרא: לעולם אין למדים מבמה, והתניא של הברייתא הסובר שיוצא שעלה לא ירד, א'ואת תורת העולה' כמיה ליה, משמש הוא דורש שתורה אחת לכל העולים על המזבח בין לכשרים ובין לפסולים, שאם עלו לא ירדו. ואין עיקר טעמו משום שיוצא כשר בבמה, ולא אמר זאת אלא לסמך בעלמא.

עוד מקשה הגמרא: אלא עדיין קשה על דברי רב, וכי טעמא שידענו שכן בתירא מכשיר להחזיר בקמיצת זר הוא רק משום דאשמעינן רב כן, הא לאו הכי הוה אמינא שבשאר פסולין פסול בן בתירא ולא הכשיר אלא בקמיצת שמאל, והתניא, רבי יוסי ברבי יהודה ורבי אלעזר ברבי שמעון אמורים, מכשיר היה בן בתירא בכל הפסולין כיון שקמצו את המנחה והחזירו את הקומץ לכלי, ואם כן למה הוצרך רב להשמיענו זאת.

עוד מקשה הגמרא: וכן תניא, נאמר במנחה (יקרא ב ב) 'והביאה אל בני אהרן הכהנים וקמץ משם', ומכאן נראה שיש להחזיר את המנחה, ואין הקמיצה צריכה להיות דווקא בצפון המזבח כשיחית שאר קדשי קדשים, אלא כל העזרה כשירה לקמיצה. בן בתירא אמר שיש לדרוש מכתוב זה דרשה אחרת, מנין שאם קמץ בשמאל שייחזיר את הקומץ לכלי ויחזור ויקמץ במינו, תלמוד לומר 'קמץ

משם' (יקרא ב ב), ממקום שקמץ בכר קמיצה פסולה ישוב ויקמץ בכשרות. וכיון דקרא לתמא פתיב פה – ומאחר שכתוב זה שהוא מקור שיטתו של בן בתירא נכתב בסתם, מה לי קמיצה בשמאל ומה לי קמיצה בשאר הפסולין. ואם כן למה הוצרך רב להשמיענו שהכשיר בן בתירא בכל הפסולים.

מכח קושיא זו הגמרא חוזרת בה מתירוצה הקודם, ומפרשת את דברי רב באופן אחר: אלא הא קמשמע לן רב, שכן בתירא מכשיר בור שקמץ ואפילו לאחר שקידש את הקומץ על ידי נתינתו לכלי שרת, שאפשר להחזיר את הקומץ לכלי הראשון של המנחה ויחזור כן כשר ויקמצנה. ולאפוקי מהני תנאי – ולהוציא מידי שיטת אותם תנאים הפוסלים באופן האמור. דתניא, רבי יוסי בן יוסי בן יאסיין ורבי יהודה הנחתום אמרו, כמה דברים אמורים שהכשיר בן בתירא, דווקא כשקמץ הפסול ועדיין לא קידש את הקומץ על ידי נתינתו לכלי אחר, אבל אם כבר קידש אותו בכלי פסול את המנחה, ושוב אי אפשר להחזירו לכלי הראשון ולשוב ולקמץ.

ואיכא דאמרי – ויש מפרשים את דברי רב להיפך, שרק אם קמץ הזר ועדיין לא קידש את הקומץ בכלי, אין – הכשיר בן בתירא, אבל אם כבר קידש אותו לא הכשיר להחזירו ולקמץ שוב. כמאן, מהני תנאי, ולאפוקי מהני תנאי קמא – וכמו מי סובר רב, כאותם תנאים שהובאו לעיל, ובא להוציא משיטת תנא קמא בברייתא האמורה החולק על תנאים אלו וסובר שהכשיר בן בתירא גם לאחר שקמץ זר וקידש.

מתקיף לה רב נחמן, מאי קא סברי הני תנאי המכשירים דווקא בפסול שקמץ ולא קידש. הלא ממה נפשך, אי קמיצת פסולין עבודה היא ובכוחה לפסול את המנחה משום שנעשתה בה עבודה פסולה, אם כן אף על גב דלא עביד ליה מתן כלי – אפילו שלא עשה הפסול בקומץ עבודת מתן כלי יש לה למנחה להפסל משום העבודה הפסולה של הקמיצה, ואי קמיצת פסולין לאו עבודה היא והרי היא כמי שאינה ואין בכוחה לפסול את המנחה, כי עבד לה מתן כלי מאי הוה הלא גם אם עשה הפסול עבודת מתן כלי מה בכך, הרי עבודתו אינה נחשבת כלום ואינה פוסלת, ומדוע לא יוכלו להחזיר את הקומץ לכלי ולשוב ולקמץ בכשרים.

הדר (אחר כך) אמר רב נחמן לתרץ את שיטת תנאים אלו, לעולם קמיצת פסולים עבודה היא, ואולם לא נמרה (נגמרה) עבודתה של הקמיצה עד דעביד לה מתן כלי, על כן אין עבודת הפסול פוסלת קודם שקידש את הקומץ בכלי, ועדיין אפשר להחזירו ולקמץ שוב בכשרים.

מקשה הגמרא: אי הכי, אפילו אם עדיין לא קידש הפסול את הקומץ בכלי אחר,

את פדר (מנין) הפהנים הפוסלים בפיגול באותה עבודה עצמה. הגמרא מביאה את שיטת רב ששת בדין קמיצה מכלי שעל גבי קרקע: בעו מיניה (שאלו ממנו) מדרב ששת, מהו לקמץ את המנחה מתוך כלי שמונח על גבי קרקע.

אמר ליה רב ששת, פוק חזי מה עבדין לנאו – צא וראה מה עושים בפנים ההיכל בעבודת לחם הפנים. ששינו במשנה להלן (עט), ארבעה פהנים נבסין מדי שבת להיכל, שנים אחוזים פידם שני

פדרים של ששה לחמים לכל סדר, ושנים מחזיקים פידם שני כזיבין של לבונה. וארבעה כהנים אחרים מקדמין לפניהם של ארבעה אלו, שנים כדי ליפול שני פדרים ישנים של לחם משבת שעברה, ושנים כדי ליפול שני כזיבין ישנים של לבונה. ובאותה שעה שהיו כהנים אלו מסלקים את הלחם והזיבוכים הישנים המנוחים על השלחן משבת שעברה, היו הכהנים האחרים מניחים עליו את הלחם והזיבוכים החדשים.